Tumoideachas

Straitéisí Tumoideachais

Ionchur Teanga: Ard-Inniúlacht teanga ón múinteoir, acmhainní Gaeilge in úsáid: téacsleabhair/físeáin Ghaeilge, acmhainní ón Tairseach.	**Ionchais arda ó thaobh na teanga de:** Polasaí ag an scoil gan glacadh le Gaeilge nó Béarla nach bhfuil cruinn, a bheith i gcónaí ag díriú ar fhoirm na teanga.	**Foghlaim Chomhtháite Ábhair agus Teanga (FCÁT):** Teagasc an ábhair (m.sh Stair, Tíreolaíocht Eolaíocht) agus dírithe ar theagasc na teanga an t-am ar fad. Féach na samplaí pleanála.
Aischothú Ceartaitheach/ Ceartaigh le Cineáltas: straitéisí ranga forbartha ag múinteoirí chun na príomhbhotúin sa Ghaeilge a cheartú.	**Aschur Teanga:** tabhair deiseanna cainte rialta do na scoláirí trí réimse leathan de ghníomhaíochtaí.	**Scafláil Teanga:** Acmhainní a oiriúnú do chumas Gaeilge na scoláirí/scafláil bhriathartha agus neamhbhriathartha.

Teanga na Foghlama (an Ábhair): An teanga atá ag teastáil le coincheapa bunúsacha na topaice a thuiscint. Téarmaí, stór focal, leaganacha cainte agus gramadach bhunúsach an ábhair (bheadh seo le feiceáil sa téacsleabhar, sa tsonraíocht, sna páipéir scrúdaithe srl.) Botúin agus dúshláin choitianta san áireamh. An seánra atá i gceist (tuairisc staire v tuairisc eolaíochta).	**An Teanga don Fhoghlaim (na cumarsáide):** An teanga atá ag teastáil le feidhmiú go héifeachtach san obair ghrúpa agus obair bheirte Cur síos a dhéanamh, ceisteanna a chur, plé, easontú, tuairim a chur in iúl, soiléiriú a lorg.

Measúnuithe: tascanna a thástálann an teanga agus an t-ábhar le chéile (aitheantas don teanga sna marcanna).	**Cur chuige ionduchtach:** Aibhsigh míreanna gramadaí sna hacmhainní, lig do scoláirí na patrúin a oibriú amach.	**Difreálú** a dhéanamh sa seomra ranga, spriocanna difriúla d'fhoghlaimeoirí difriúla, ardspriocanna saibhrithe teanga do chainteoirí dúchais.
Aschur teanga: tabhair deiseanna scríbhneoireachta/cainte do na scoláirí go rialta.	**Sainmhínithe Gaeilge go Gaeilge:** iarr ar scoláirí téarmaí a mhíniú i nGaeilge in áit iad a aistriú go Béarla.	**Aithris agus Athrá:** "Abraigí sin i mo dhiaidh, arís le bhur dtoil, cad a dúirt mé?"
Comhtháthú na teanga a phleanáil ar fud an churaclaim: spriocanna teanga sna scéimeanna amhail teanga an ábhair (i.e. téarmaíocht) agus teanga na cumarsáide (i.e. briathra, aidiachtaí, saibhreas teanga, gramadach) Féach na samplaí pleanála.	**Úsáid na Teicneolaíochta:** ríomhfhoclóirí, seiceálaí litrithe, guthú AI.	**Timpeallacht ranga** a chruthú atá saibhir ó thaobh teanga de: íomhanna/lipéid/ taispeántais/mátaí boird.

OIDEOLAÍOCHTAÍ ÚSÁIDEACHA LE HAGHAIDH ASCHUIR TEANGA

Obair bheirte agus obair ghrúpa	Athrá agus Aithris
Cluichí Drámaíochta: Rólimirtí, Ní Féidir Mé a Bhaint, Agallamh le Cúpla, An Preasagallamh, Bealach an Choinsiasa, Rapáil	Díospóireachtaí, plé ranga agus ceisteanna oscailte
Foghlaim Rud, Teagasc Rud	Suíochán Te/Múinteoir sa Suíochán Te
Smaoinigh, Gabh i mBeirt agus Gabh i bPáirt	Cuir i Láthair

OIDEOLAÍOCHTAÍ ÚSÁIDEACHA LE HAGHAIDH SCAFLÁIL TEANGA

Grafaicí Eolais	Frámaí Scríbhneoireachta
Banc Briathra/Balla Focal	Taisce Téarmaíochta/An Leabhrán Téarmaí
Scafláil ó bhéal: mínigh téarmaí ó bhéal ar dhóigh shimplí agus intuigthe	Íomhánna in aice le téarmaí
Cur chuige an chomhlánaithe (líon na bearnaí)	Acmhainní a oiriúnú do chumas Gaeilge na scoláirí i.e. teanga a shimpliú agus a bhriseadh síos

OIDEOLAÍOCHTAÍ ÚSÁIDEACHA LE HAGHAIDH FCÁT/TEAGASC FOIRMDHÍRITHE

Intinní foghlama teanga mar aon le hintinní foghlama ábhair	Measúnuithe/tascanna a thástálann an teanga agus an t-ábhar le chéile (aitheantas don teanga sna Measúnuithe)
Míreanna Gramadaí a aibhsiú sa téacs agus iarr ar na scoláirí na patrúin ghramadaí a aimsiú (Cur chuige ionduchtach)	Mínigh an ghramadach i gcomhthéacs an ábhair
An Cúinne Cruinnis: dírigh ar bhotún amháin gach seachtain, gach mí. Is féidir seo a dhéanamh sna ranganna foirme agus sna ceachtanna.	Aimsigh na Botúin/An Ceann Corr
Cur chuige an chomhlánaithe: bain amach téarmaí a bhaineann leis an ábhar agus teanga: briathra, cónaisc, aidiachtaí, teanga na n-aistí agus teanga an ábhair.	Ceisteanna teanga fite fuaite le ceisteanna ábhair (bileoga oibre, tráth na gceisteanna, Google Forms, OB)
Cluichí meaitseála	Fíor nó Bréagach/ Cruinn nó Míchruinn
Cláir Bhána Aonaracha: cuir focal ar an gclár bán ansin iarr ar na scoláirí seo a chur sa ghinideach/san uatha/iolra/ an t-alt a chur roimhe/níos/is a chur roimhe. Iarr orthu na freagraí a scríobh ar na cláir	Cuir Snas ar an Abairt/ Athscríobh
Tasc Sórtála: sórtáil de réir an ábhair ansin de réir inscne, uatha & iolra, briathra & ainmfhocail, cruinn & míchruinn	Seisiún Iomlánach: ceisteanna éalaithe

OIDEOLAÍOCHTAÍ ÚSÁIDEACHA DON AISCHOTHÚ CEARTAITHEACH

Aischothú scríofa: réalta, sprioc ábhair agus sprioc teanga	Athrá: D: Tá mé múinteoir. M: Tá tú múinteoir?? (an glór ag ardú) D: Is múinteoir mé. M: Maith thú.
Ceartú Follasach: D: Ní rinne mé m'obair bhaile. M: Ní dhearna tú d'obair bhaile.	Léideanna: D: Rinne mé dearmad ar mo ruler. M: Rinne tú dearmad ar do s... sl .. sla... D: slat tomhais. Rinne mé dearmad ar mo shlat tomhais. M: Maith thú.
Soiléiriú: M: Gabh mo leithscéal?/Cad a dúirt tú?	Athmhúnlú Teagascach: D: D'fhág Sorcha a mhála anseo. M: Is cailín í Sorcha. Nach gciallaíonn sé sin gur fhág sí a mála anseo? D: Tá an ceart agat – D'fhág Sorcha a mála anseo.

- Tuilleadh Eolais Anseo: https://curriculumonline.ie/getmedia/b5f93d3c-4db7-474b-9dc1-63952d987716/Aiseolas-Ceartaitheach-i-gComhtheacs-an-Tumoideachais.pdf

Acmhainní agus Suíomhanna Gréasáin Úsáideacha don Mhúinteoir Tumoideachais

Ionchur Teanga	• https://foghlaim.tg4.ie/ • https://tairseachcogg.ie/ • https://ccea.org.uk/ • https://aisaonad.org/ • https://gaeloideachas.ie/muinteoir-iar-bhunscoile-2/?lang=ga • https://www.abair.ie/ga • https://www.leighanois.com/nuacht • https://snas.ie/ • https://oide.ie/ • https://padlet.com/maire8 • https://www.curriculumonline.ie/ • https://www.examinations.ie/ • https://ncca.ie/en/
Téarmaíocht/Teanga don Bhainistíocht Ranga/Teanga na Scrúduithe/Briathra gnímh	• https://tairseachcogg.ie/Home/ResourceDetails?_HYtIfl25x=2Aivur9dkPplJx9PDe-QaxlvupeJczgO4APCgYA9lX3HVVb9leiNznansojzdha7B#
Scafláil scríbhneoireachta	• https://ccea.org.uk/learning-resources/turas-na-scribhneoireachta (Eochairchéim 2) • https://ccea.org.uk/snas-ar-sceal/downloads/Snas_na_Sceal_EC2_card_v2.pdf https://ccea.org.uk/learning-resources/teanga-na-naisti • https://ccea.org.uk/learning-resources/frasai-fonta-fhiosru
Gramadach agus Litriú	• https://www.teanglann.ie/en/ • https://www.tearma.ie/ • https://www.focloir.ie/ga • https://www.foclach.com/ • https://www.teg.ie/ • https://www.tairseachcogg.ie/Home/ResourceDetails?_HYtIfl25x=xalbjvuNtTwX-5CirKieZtVvupeJczgO4APCgYA9lX3HVVb9leiNznansojzdha7B&XdfuUilwqFJdhFH-gfJg_JhhghayWeRp=lwqFJdh • https://www.oireachtas.ie/en/publications/?q=An%20Caighde%C3%A1n%20Oifi-gi%C3%BAil • https://www.cogg.ie/cursagaeilge-cogg-ghaelchultur/ https://www.youtube.com/watch?v=SElyJ1cVOy8&list=PL7wLVDMegS1RwEu_jnVOPwtllUVSLdKpH https://www.tairseachcogg.ie/Home/ResourceDetails?_HYtIfl25x=xgJpgGdAkt8YHRhp-SatKSlvupeJczgO4APCgYA9lX3HVVb9leiNznansojzdha7B • https://drive.google.com/file/d/1R2SlVQm87uiOURnCc2_Cb4GRFUUtDy2x/view • https://drive.google.com/file/d/1BOn-_B5StNClgH7zfMLMrPrIHtllYUjO/view • https://ccea.org.uk/learning-resources/fuaimeanna-fonaici • http://www.potafocal.com/ • https://clilstore.eu/
Botúin Choitianta	• https://www.tairseachcogg.ie/Home/ResourceDetails?_HYtIfl25x=xgJpgG-dAkt8YHRhpSatKSlvupeJczgO4APCgYA9lX3HVVb9leiNznansojzdha7B
Aischothú Ceartaitheach	• https://www.curriculumonline.ie/getmedia/b5f93d3c-4db7-474b-9dc1-63952d987716/Aiseolas-Ceartaitheach-i-gComhtheacs-an-Tumoideachais.pdf

Acmhainní agus Suíomhanna Gréasáin Úsáideacha don Mhúinteoir Tumoideachais

Aschur Teanga	• https://www.loom.com/ • https://www.mote.com/?page=home • https://classroomscreen.com/ • Cúinne na gCluichí
Léitheoireacht	• https://www.tairseachcogg.ie/Home/ResourceDetails?_HYtIfl25x=lc37v6frltKR-BX4BxW78VFvupeJczgO4APCgYA9lX3HVVb9leiNznansojzdha7B&XdfuUil-wqFJdhFHgfJg_JhhghayWeRp= (Club Leabhar) • https://www.leighanois.com/nuacht • https://ccea.org.uk/learning-resources/taisce-tuisceana (Sraith 2) • https://ccea.org.uk/learning-resources/litearthacht-deochaircheim-3 • https://ccea.org.uk/learning-resources/sceal-agam-duit • https://ccea.org.uk/learning-resources/leabhair-sheanchais • https://ccea.org.uk/learning-resources/ais-litearthachta-do-dhaltai-agus-do-mhuinteoiri • https://ccea.org.uk/learning-resources/mise-david • https://ccea.org.uk/learning-resources/anne-frank-dialann-cailin-oig • https://ccea.org.uk/learning-resources/colm-cille-beatha-agus-oidhreacht • https://ccea.org.uk/learning-resources/gasur-chaith-pitseamai-striocacha • https://www.aiseolas.com/all.php • https://online.fliphtml5.com/lfbld/bnnd/#p=52
Seanfhocail	• https://sites.google.com/c2ken.net/cronagaelscolaochtairishmedium/m%C3%BAinte-oir%C3%AD-teachers/forbairt-ghairmi%C3%BAil-tpl/s%C3%Alite-i-saibhreas-na-seanfhocal
Mata	An Tairseach • https://www.dbgmata.ie/ • https://bailenamata.com/ • https://www.rewardinglearning.org.uk/focloirmata/ • https://ccea.org.uk/learning-resources/fadhbreiteach-sa-mhatamaitic https://ccea.org.uk/learning-resources/eochaircheim-3-matamaitic-postaeir-theagaisc https://ccea.org.uk/learning-resources/taca-le-mata
Eolaíocht	An Tairseach • https://sites.google.com/view/eolaiocht https://www.tairseachcogg.ie/Home/Resource-Details?_HYtIfl25x=3CL4%2fARXcMDQPY5wyCFF4VvupeJczgO4APCgYA9lX-3HVVb9leiNznansojzdha7B&XdfuUilwqFJdhFHgfJg_JhhghayWeRp= • https://ccea.org.uk/learning-resources/forbairt-scileanna-tri-cheimic • https://ccea.org.uk/learning-resources/scealta-faoin-eolaiocht-rso

Briathra Gnímh

Briathar	Míniú
Aimsigh	Ríomh, tomhais, faigh amach, agus araile.
Aithin	sainaithin na rudaí seo: (i) fíricí, (ii) saintréithe nó (iii) coincheapa atá riachtanach (ábhartha/oiriúnach) chun cás, imeacht, próiseas nó feiniméan a thuiscint.
Anailísigh Déan anailís ar...	(i) déan staidéar nó scrúdú ar rud go mion, (ii) déan miondealú ar rud, chun na bunghnéithe nó an bunstruchtúr a nochtadh; (iii) sainaithin codanna agus coibhneasa, agus (iv) léirmhínigh fianaise chun teacht ar chonclúidí.
Argóin Déan argóint faoi... Déan cás ar son... Áitigh	ceistigh smaoineamh agus déan díospóireacht ina leith chun meon nó seasamh duine a athrú.
Athbhreithnigh Déan athbhreithniú ar...	(i) déan athscrúdú go cúramach nó go criticiúil, chun tacú le tuairim nó chun easaontú leis; (ii) déan anailís ar thorthaí chun tuairim a thabhairt.
Bain tátal as... Bain tuiscint as... Bain as...	déan triail agus tástáil chun rud éigin nua a fháil amach nó chun rud éigin a chruthú.
Beachtaigh	cuir feabhas ar rud (scéal, aiste, scannán, ceol) trí idirdhealuithe miona a chur isteach.
Ceap	cuir na coincheapa nó na hargóintí cuí in iúl go beacht (go cruinn) agus go córasach (in ord a bhfuil ciall leis).
Cleacht	déan dráma, píosa ceoil nó saothar eile go rialta chun é a dhéanamh réidh le cur os comhair an phobail.
Cosain	tabhair cúiseanna nó fianaise chun tacú le freagra nó le conclúid.
Cruthaigh	déan rud éigin as an nua.
Cuir i bhfeidhm	roghnaigh agus bain úsáid as (i) faisnéis agus/nó (ii) eolas agus (iii) tuiscint chun cás tugtha a mhíniú nó chun fíorchúinsí a mhíniú.
Cuir i láthair	taispeáin (nó tairg nó tabhair) rud ar bhealach foirmiúil; taispeáin rud roimh fhóram poiblí.
Cuir i ngrúpa	sainaithin rudaí nó réada de réir saintréithe.
Cuir síos ar... Déan cur síos ar...	(i) forbair pictiúr nó íomhá, le mionsonraí, ar struchtúr nó ar phróiseas, mar shampla, ag úsáid focal nó léaráidí mar is cuí; (ii) táirg plean, ionsamhlú nó samhail.
Cum	scríobh nó cruthaigh saothar ealaíne, go háirithe píosa ceoil nó píosa filíochta.
Déan	tabhair faoi ghníomhaíocht.
Déan ceangal idir...	déan nasc; tabhair rudaí le chéile chun nasc a dhéanamh eatarthu.
Déan comparáid idir...	tabhair cuntas ar na cosúlachtaí agus/nó ar na difríochtaí idir 2 (nó níos mó) rud nó cás. Is gá tagairt do gach ceann síos tríd.
Déan critíc (léirmheas) ar...	luaigh gnéithe dearfacha agus diúltacha de rud – smaoineamh, déantúsán nó próiseas ealaíonta mar shampla, agus tabhair cúiseanna.

Briathar	Míniú
Déan taighde ar…	déan iniúchadh casta agus criticiúil, chun sainfhiosrú a dhéanamh.
Dear	ceap rud éigin, cruthaigh é agus cuir i ngníomh é, bunaithe ar phlean.
Deimhnigh	tabhair fianaise chun tacú le fírinne ráitis.
Eagraigh	socraigh rud; cuir rud i gcóras nó rianaigh é.
Fiosraigh	breathnaigh ar eolas nó déan staidéar air, chun fíricí a chinntiú.
Forbair	éabhlóidigh: déan rud soiléir nó leathnaigh amach é, ó thaobh sonraí de.
Iniúch Déan iniúchadh ar…	déan breathnú, staidéar, nó mionscrúdú córasach, chun fíricí a chinntiú agus teacht ar chonclúidí úra.
Léirigh (cuir in iúl)	léirigh rud nó luaigh é; tarraing aird ar rud.
Léirigh (léirigh le samplaí)	úsáid samplaí chun cur síos ar rud éigin.
Léirmhínigh Tabhair léirmhíniú ar…	úsáid eolas agus tuiscint chun treochtaí a aithint agus chun teacht ar chonclúidí ó fhaisnéis a thugtar.
Léirthuiscint a bheith ag… do…	aithin brí, bíodh tuiscint phraiticiúil agat do rud.
Liostaigh	tabhair roinnt pointí, gan aon mhíniú breise.
Machnaigh Déan machnamh ar…	meas rud chun ceartúchán nó feabhsúchán a dhéanamh.
Meas (cuimhnigh ar…)	(i) déan cur síos ar phatrúin i sonraí; (ii) úsáid eolas agus tuiscint chun patrúin a léirmhíniú; (iii) déan tuartha agus seiceáil iontaofacht.
Measúnaigh (breithiúnas eiticiúil) Déan measúnú ar…	(i) bailigh agus scrúdaigh fianaise chun breithiúnas agus breithmheas a dhéanamh; (ii) déan cur síos ar an gcaoi a dtacaíonn nó nach dtacaíonn fianaise le breithiúnas; (iii) sainaithin srianta fianaise i gconclúidí; (iv) déan breithiúnais ar smaointe, ar réitigh nó ar mhodhanna.
Measúnaigh (faisnéis) Déan measúnú ar…	(i) bailigh agus scrúdaigh fianaise chun breithiúnas agus breithmheas a dhéanamh; (ii) déan cur síos ar an gcaoi a dtacaíonn nó nach dtacaíonn fianaise le conclúid i bhfiosrúchán nó in iniúchadh; (iii) sainaithin srianta faisnéise i gconclúidí; (iv) déan breithiúnais ar smaointe, ar réitigh nó ar mhodhanna.
Mínigh	tabhair mionchuntas agus fáthanna.
Mol	tairg rud nó mol é lena bhreathnú, lena ghlacadh nó le haghaidh gnímh.
Oiriúnaigh Cuir in oiriúint	déan rud éigin oiriúnach do chúinse, d'úsáid nó do chuspóir nua.
Pléigh Déan plé ar…	tabhair athbhreithniú cothrom, ina bhfuil réimse argóintí, tosca nó hipitéisí: cuir tuairimí nó conclúidí i láthair go soiléir agus tacaigh leo le fianaise chuí.
Rangaigh Déan rangú ar…	cuir rudaí i ngrúpaí bunaithe ar thréithe comónta.
Sainaithin	(i) aithin patrúin, fíricí nó sonraí; (ii) tabhair freagra ó roinnt féidearthachtaí (iii) aithin fíric (fíoras) nó gné shainiúil agus luaigh go hachomair í.

Briathar	**Míniú**
Sainmhínigh Tabhair sainmhíniú ar…	tabhair míniú beacht ar fhocal, ar fhrása, nó ar choincheap.
Scrúdaigh Déan scrúdú ar…	meas argóint, coincheap nó mír, ar bhealach a nochtann tuairimí, idirghaol nó struchtúr na hargóna (nó an choincheapa nó na míre).
Sintéisigh Tarraing le chéile	tabhair smaointe difriúla le chéile chun tuiscint nua a chruthú.
Tabhair breac-chuntas ar…	tabhair na príomhphointí – na nithe ríthábhachtacha amháin.
Tabhair breithmheas ar…	déan measúnú, breith nó meas ar shaothar.
Tabhair fianaise faoi…	tabhair sonraí, obair agus cáipéisíocht, a thacaíonn le tátal nó le conclúid.
Tabhair le fios	mol réiteach, hipitéis nó freagra féideartha.
Taispeáin	(i) cruthaigh rud nó déan soiléir é, trí réasúnaíocht nó le fianaise; (ii) léirigh rud le samplaí nó le cur i bhfeidhm praiticiúil.
Tobchumadh/Déan tobchumadóireacht / Cum lom láithreach	cruthaigh ceol agus seinn é gan réamhsmaoineamh nó gan ullmhú roimh ré; léirigh rud, nó déan rud, le/as cibé rud atá ar fáil.
Trácht Déan trácht ar…	tabhair tuairim bunaithe ar ráiteas a tugadh nó ar thoradh ríofa.
Tras-scríobh	(i) cuir smaointe, urlabhra nó sonraí i bhfoirm scríofa nó clóscríofa; (ii) scríobh an méid a chloistear i bhfoirm litreacha nó abairtí.
Úsáid Bain úsáid as…	cuir eolas, scileanna nó rialacha i bhfeidhm.
Briathar	**Míniú**

Teanga an Oideachais

TÉARMA	MÍNIÚ / SAMPLAÍ
	Teagasc agus Foghlaim
Gnóthachtáil (ainmfhocal) Gnóthachtála (An tuiseal ginideach) Gnóthaigh (briathar) Gnóthú (ainm briathartha)	• An sprioc foghlama atá ag scoláirí nó an méid a bhainfidh siad amach. • Tá caighdeán ard gnóthachtála sa scoil seo. • Tá gnóthachtáil na scoláirí an-tábhachtach sa chóras oideachais.
Tearcghnóthachtáil (ainmfhocal) Tearcghnóthaigh (briathar) Ag tearcghnóthú (ainm briathartha)	• Nuair nach bhfuil ag éirí le scoláirí an sprioc foghlama atá acu a bhaint amach. • Téimid i ngleic leis an tearcghnóthachtáil go córasach sa scoil seo. • Tá an scoláire sin ag tearcghnóthú san Eolaíocht (tá sé ag feidhmiú faoina chumas).
Luacháil (ainmfhocal) Luachála (An tuiseal ginideach)	• Nuair a dhéantar meastóireacht ar chomh rathúil is atá plean/cur chuige/sprioc. • Cuirfear an plean teanga i bhfeidhm an téarma seo agus déanfar luacháil ar rath an phlean i ndeireadh an téarma (cad iad na gnéithe a bhí go maith agus cad iad na gnéithe atá le forbairt?).
Féinluacháil (ainmfhocal) Féinluachála (An tuiseal ginideach)	• Nuair a dhéanaimid meastóireacht phearsanta orainn féin agus ar ghné éigin dár gcleachtas féin. • Ní mór féinluacháil a dhéanamh go leanúnach ar ár gcleachtas féin le go mbeidh muid in ann dul chun cinn a dhéanamh i gcónaí. • Tuigeann na cleachtóirí is fearr tábhacht na féinluachála mar chuid den teagasc machnamhach.
Machnamh / Machnamhach	• Nuair a dhéanaimid machnamh ar ghné éigin dár gcleachtas féin. • Is gairm mhachnamhach é an teagasc agus moltar do mhúinteoirí machnamh leanúnach a dhéanamh ar a gcur chuige agus ar dhóigheanna le forbairt a dhéanamh.
Rianú dalta	• Is ionann rianú dalta agus an mhonatóireacht a dhéanann scoileanna ar dhaltaí thar thréimhse ama (téarma / scoilbhliain / sraith shóisearach nó shinsearach).
Cleachtas (ainmfhocal) Dea-chleachtas (ainmfhocal) Droch-chleachtas (ainmfhocal) Roinnt dea-chleachtais (an tuiseal ginideach)	• Is ionann cleachtas agus an cur chuige a bhíonn ag múinteoirí agus iad i mbun teagaisc.

TÉARMA	MÍNIÚ / SAMPLAÍ
Teagasc agus Foghlaim	
Forbairt ghairme - ghairmiúil	• An fhoghlaim agus an fhorbairt a dhéanann múinteoirí agus iad tosaithe ar an múinteoireacht (i ndiaidh PME / PGCE).
Comhsheasmhacht na n-éispéireas foghlama	• Leanúnachas san fhoghlaim. Tá sé tábhachtach go mbeidh comhsheasmhacht idir ranganna, idir ranna, idir sraitheanna agus idir scoileanna fiú.
Sonraíocht / Siollabas	• Cur síos cruinn mionsonraithe ar an gcúrsa. Beidh na cuspóirí foghlama, an t-ábhar agus na modhanna measúnaithe leagtha amach.
Scéim	• Plean fadtéarmach a leagann síos an t-ábhar, na gníomhaíochtaí agus na modhanna measúnaithe d'ábhar ar leith.
Rannpháirtíocht	• Nuair a bhíonn na scoláirí lárnach sa cheacht, ag glacadh páirt sa cheacht agus ag foghlaim.
Creat	• Plean níos ginearálta a léiríonn na bunphrionsabail agus na caighdeáin don chlár oideachais.
Próiseas ionduchtaithe	• An tréimhse luath sin i ndiaidh do mhúinteoirí tosú ar an múinteoireacht (i ndiaidh PME / PGCE).
Táscairí	• Staitisticí a bhaineann le gnéithe tábhachtacha den chóras oideachais. Baintear úsáid astu le luacháil agus monatóireacht a dhéanamh ar scoileanna, ar mhúinteoirí agus ar scoláirí.
Bonnlíne	• An túsphointe i dtuiscint, i gcumas nó i scileanna an scoláire.
TAFF	• Táimid ag foghlaim faoi...
Intinní foghlama	• An t-eolas / na scileanna atáthar ag súil a bheith ag na scoláirí faoi dheireadh ceachta / aonaid.
Critéir rátha	• Baintear úsáid as critéir ratha le measúnú a dhéanamh ar chomh maith agus a d'éirigh le scoláirí na hintinní foghlama a chomhlíonadh.
Seisiún iomlánach	• Deireadh ceachta nuair a bhíonn deis ag na scoláirí dul siar ar an bhfoghlaim a rinneadh. Déanann an múinteoir measúnú ar fhoghlaim na scoláirí agus pléitear na hintinní foghlama agus an critéir ratha.

TÉARMA	MÍNIÚ / SAMPLAÍ
Teagasc agus Foghlaim	
Scrúdú / Scrúduithe / Scrúdaithe	• Beidh scrúduithe (ainmneach iolra) ag na scoláirí i ndeireadh an téarma. • Titfidh siad amach i seomra na scrúduithe (ginideach iolra). • Beidh tábhacht ar leith leis an scrúdú Gaeilge. Beidh marcanna an scrúdaithe (ginideach uatha) sin ar fáil go luath.
Measúnú / Measúnuithe / Measúnaithe	• Déantar measúnú ar na scoláirí le heolas a thabhairt ar a ndul chun cinn. • Déantar measúnuithe stáit i ndeireadh na scoilbhliana. • Ní mór do mhúinteoirí smaoineamh faoi ábhar an mheasúnaithe le cinntiú go bhfuil siad ag meas na scileanna cearta.
Teanga	
Sprioctheanga	• An teanga atá in úsáid sa seomra ranga. An teanga atá in úsáid chun an t-ábhar a theagasc.
Ionchur	• An teanga a theagascann an múinteoir do na scoláirí.
Aschur	• An teanga a úsáideann na scoláirí.
Comhtháthú Comhtháthú ábhar agus teanga (FCÁT)	• An dóigh a dteagasctar scileanna teanga trí na hábhair éagsúla sa churaclam.
Teagasc foirmdhírithe	• Nuair a dhíríonn múinteoirí aird na scoláirí ar ghné éigin d'fhoirm na teanga
Sealbhú teanga	• An próiseas ina bhfoghlaimíonn na scoláirí an teanga atá de dhíth orthu agus iad in ann an teanga sin a úsáid iad féin sa chaint agus sa scríbhneoireacht.
Aischothú An t-aischothú	• Barúil na múinteoirí ar obair na scoláirí. • Is gné lárnach den fhoghlaim é aischothú mar go léiríonn sé na buanna / na laigí / na gnéithe forbartha den obair.
Aiseolas ceartaitheach	• Aischothú a thugtar do scoláirí a dhíríonn aird na scoláirí ar bhotún gramadaí agus a spreagann iad leis an leagan cruinn a úsáid.
Athmhúnlú	• Nuair a ghlacann an scoláire aiseolas ceartaitheach ón múinteoir (aird dírithe ar bhotún) agus baineann sé úsáid as leagan cruinn.

TÉARMA	MÍNIÚ / SAMPLAÍ
Teanga	
Teanga an ábhair	• An téarmaíocht a bhaineann leis an saineábhar. Téarmaíocht a bhaineann leis an stair / leis an mbitheolaíocht / leis an mata.
Teanga na cumarsáide	• An teanga atá de dhíth ar na scoláirí i ngach aon ábhar.
Oideolaíocht Oideolaíocht an tumoideachais	• An cur chuige, an teoiric agus an cleachtas a bhaineann le teagasc agus foghlaim.
Riachtanais Speisialta Oideachais	
Ionchuimsitheach	• Nuair a bhíonn scoileanna / múinteoirí ag freastal ar gach scoláire beag beann ar dhifríochtaí i dtaca le cumas / riachtanas / stíl foghlama srl. • Ní mór do gach seomra ranga a bheith ionchuimsitheach.
Difreáil	• An tuiscint go bhfuil cumais dhifriúla, cúlraí éagsúla agus stíleanna éagsúla foghlama i ngach seomra ranga agus go gcaithfear cur chuige dhifriúla a úsáid le freastal ar na difríochtaí sin.
Uathachas (an tuiseal ainmneach) Uathachais (an tuiseal ginideach)	• Bíonn oiriúnú le déanamh do scoláirí a bhfuil uathachas orthu.
Ionchas / Ionchais	• Na súilíochtaí atá agat do na scoláirí. • Nuair a bhíonn ionchais arda i seomra ranga, cruthaítear timpeallacht inar féidir le scoláirí barr a gcumais a bhaint amach
Oiriúnú	• Na hathruithe a dhéanann scoileanna / múinteoirí le tacú le scoláirí a bhfuil riachtanais acu.
Dearadh uilíoch	• Cur chuige ionchuimsitheach de theagasc na Gaeilge a thugann deis do gach uile scoláire an Ghaeilge a fhoghlaim sa seomra ranga (beag beann ar chumas / ar chúlra / ar stíl foghlama srl.)
Scafláil (ainmfhocal) Scaflála (an tuiseal ginideach)	• An dóigh a dtacaíonn múinteoirí le scoláirí agus iad ag foghlaim. Baintear cuid den tacaíocht de réir mar a éiríonn na scoláirí níos muiníní leis an gcoincheap/tasc.

EARRÁIDÍ NA SCOLÁIRÍ

Breac síos na hearráidí a chloiseann tú go rialta i measc na scoláirí. Déan iarracht aghaidh a thabhairt ar na botúin seo i do chuid ranganna trí aischothú ceartaiteach (Ceartaigh le Cineáltas).

SAMPLAÍ DO BHOTÚIN CHOITIANTA

- Tá sé suas duit féin.
  Fút féin atá sé.
- An dtig liom peann?
  An dtig liom peann a fháil?
- Tá mé ag déanamh é.
  Tá mé á dhéanamh.
- Ní rinne mé rud ar bith.
  Ní dhearna mé rud ar bith.
- Ní raibh sé mise!
  Ní mise a bhí ann!

EARRÁIDÍ NA SCOLÁIRÍ

Breac síos na hearráidí a chloiseann tú go rialta i measc na scoláirí. Déan iarracht aghaidh a thabhairt ar na botúin seo i do chuid ranganna trí aischothú ceartaiteach (Ceartaigh le Cineáltas).